

ЧЕТНИЦИ ИСПОД ЈАВОРА ОДМАХ СУ КРЕНУЛИ У ЗЛОЧИНЕ

Пред рат еам био служитељ у Основној школи у Миланци у срезу моравичком. Овде су једно време учитељице биле Добрила Стамболић и Нада Дилпарић и тада су у школу често долазили Петар и Мишо Стамболићи и неки учитељи из Церове, Брезове и Мочиоца. Овде су одржавани илегални састанци.

По одласку учитељица Добриле и Наде, у миланцанску школу за учитеља је дошао Радош Кривокућа. И он је био напредан, симпатисао је радиичку класу и касније партизански покрет. Ја сам тада неколико пута ишао на Катиће и повезао сам учитеља Радоша са Мишом и Вучићем Стамболићем. После тога учитељ Радош и ја често смо одлазили код Стамболића на Катиће. Они су имали батеријски радио, сакривен на тавану Вучићеве кафане. Ту смо слушали вести и добијене информације преносили осталим поверљивим људима и симпатизерима Партије. Ја сам тако стално одржавао везу између Катића, Миланце и Кушића.

У окупираној Југославији, негде рано у пролеће, у овом крају се појавила једна четничка група, састављена од неких војника старе југословенске војске. Прошли су, отишли некуда у правцу Јавора и више се нису враћали.

Касније се одметнуо Божо Ћосовић звани Јаворац. Он је окупио једну групу пљачкароша, који су лутали по читавом срезу моравичком, отимали народу новац, узимали намирнице, клали дебеле овце, скидали људима одело и обућу, односили трубе сукна и платна, чабрице сира и кајмака, одводили коње, убијали људе, батинали и говорили народу како се боре за краља и отаџбину.

На црквеном сабору код цркве у Миланци 28. августа 1941. године први пут се појавила Моравичка партизанска чета, коју је тада предводио учитељ Мићо Матовић. Пред окупљеним светом он је одржао говор и позвао на устанак против окупатора. Неки другови су већ исте вечери отишли у партизане.

Пошто су партизани одржали збор, на сабор је дошао Божо Јаворац са групом својих четника. Јаворца су четници звали **ВОЈВОДОМ**. Војвода је јашио на коњу, а остали четници били су наоружани пушкама, ножевима, бомбама и пиштољима. Сви смо запа-

Ваља Радауш: МАПА „МИ ПАМТИМО“, ланорез

зили да сваки четник о појасу носи и ланце којима везују људе. Четник Ристивоје Плавшић носио је заставу с мртвачком главом.

Чим су стигли на сабор, Јаворчеви четници су на очиглед свих окупљених заклали једног човека којег су довели са собом. Говорили су како је тај човек покушао да убије војводу, а неки су говорили како је одбио да чува заставу. После тога ухватили су и везали неког Караклајића из Чепова. Цео дан су га држали везаног и увече одвели и убили у Црвеној гори. Касније су убили и Ђорђа Марковића из Опаљеника, а затим у Црвеној гори пресрели једну групу Муслимана, опљачкали их и побили.

Моравичка партизанска чета, после збора у Миланци, преноћила је у миланцанској школи. Учитељ Радош и ја смо им, уз помоћ мештана, обезбедили вечеру и доручак. Партизани су нам као посебан задатак поставили да људе одвраћамо да не иду у четнике.

Нешто касније радмло се на формирању нове народне власти. Учитељ Радош и ја смо саставили предлог за народноослободилачки одбор у нашем месту. За председника смо предвидели Владимира Савића из Сивчине, за секретара Мирка Стаменића, а за одборнике Милована Бошковића, Радојка Јовановића, Витомира Нешковића, Ненада Граковића, Обрада Петровића — из Опаљеника и из Сивчине Миливоја Савића, Јована Милинковића, Миливоја Петровића, Маринка Марића, Мика Богдановића и Боривоја Поповића. Председник омладинске организације био је Маринко Стаменић.

После неколико дана наишла је Моравичка партизанска чета и у Опаљенику запалила општинску архиву. Онда је сазван збор грађана ради избора народне власти. Наш предлог за избор народноослободилачког одбора, сем малих измена, збор је прихватио, али избрани народноослободилачки одбор није честито ни примио дужност, а већ је дошло до поновног заузимања слободне територије. И у Кушићима је тих дана изабран народноослободилачки одбор, који због истих разлога није ни почео да ради.

Момчило НЕШКОВИЕ